

درحالی که کمتر از دوماه به آغاز سال تحصیلی مانده است هنوز نحوه فعالیت مدارس و سامانه شاد و... مشخص نیست

بوی ماه مهر، ماه سردرگمی مدارس

ابوالقاسم رحمانی
دبیر گروه جامعه

کرونا همچنان هست، نه دارویی دارد و نه هنوز واکسنی برای آن تولید شده است. تعداد ابتلاها همچنان صعودی و مرگومیر ما هم که یکی در میان رکورد می زند. تقریباً حال

هیچ کشوری خوش نیست و حال ایران اصلاً در یک چنین شرایطی اتخاذ هر تصمیمی، برای بازگشت به شرایط قبل از کرونا، هزینه های سنگین و غیرقابل بازگشتی دارد، برای همین در خیلی از موضوعات هنوز جمع بندی نهایی مشخص نیست. حالا این موضوعات می تواند فعالیت های اقتصادی باشند، فعالیت های فرهنگی، ورزشی یا حتی آموزشی که این آخری یعنی ادامه روند فعالیت های آموزشی، بازگشایی

مدارس، دانشگاه ها و یسا برگزاری آزمون ها و... حسابی کشورهای مختلف دنیا از جمله ایران را با چالش مواجه کرده است. چالشی که به این سادگی ها قابلیت حل و فصل و عبور ندارد و در ادامه، حتماً پیش از گذشته مشکلاتی را پیش پای مخاطبان و سیاستگذاران قرار خواهد داد. تجربه پایان سال ۹۸ و ابتدای سال ۹۹ به خوبی نشان داد متأسفانه علی رغم فراهم بودن بسترهای برای ایجاد آمادگی برای چنین روزهای

سختی، مسئولان سهل انگارانه و البته ساده انگارانه با ما چرا مواجه شدند و سعی کردند پروسه آموزش را از طریق نظیر آموزش های تلویزیونی و استفاده از پلتفرم ها و نرم افزار های موبایلی پیش ببرند، اما همین تجربه به ما نشان داد که روش های آزمون و خطایی جز اینکه به پروسه تعلیم و تربیت دامن بزند و شکاف موجود در امر عدالت آموزشی را تعمیق کند، خروجی دیگری ندارد. به بهر شکل از این گردنه با هر

نمره ای (که به اذعان مردم و کارشناسان حتما نمره قبولی نیست) عبور کردیم و حالا با فرآیند آغاز سال تحصیلی جدید روبه رو هستیم. چالش ها و بیم ها امیدها برای آغاز سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ حسابی خانواده ها، دانش آموزان، سیاستگذاران و کارشناسان را دل نگران آینده کرده است. از این رو بد نیست مروری بر آنچه نظام آموزشی کشور طی روزها و ماه های آینده با آن مواجه می شود، داشته باشیم.

سناریوی وزارت آموزش و پرورش برای سال جدید حضوری، نیمه حضوری، غیرحضوری!

این روزها اخبار زیاد و البته ضد و نقیضی در ارتباط با مدل آغاز سال تحصیلی آینده، زمان شروع و نوع برگزاری کلاس ها و پیشرفت روند تحصیلی دانش آموزان می شنوم. تقریباً هرکسی که گذرش به وزارت آموزش و پرورش افتاده یاد انتهای سمت و عنوان شغلی ایش نامی از آموزش آمده است، اظهار نظری در ارتباط با این مساله کرده و این چند نظری و عدم اتفاق نظر بیش از گذشته خانواده ها را نگران آینده روند تحصیلی و آموزشی فرزندان شان کرده است. با این همه در یکی از آخرین اظهار نظر ها، محسن حاجی میرزایی، وزیر آموزش و پرورش در ارتباط با چگونگی آغاز و انجام سال تحصیلی آینده در یک برنامه تلویزیونی خاطرنشان کرد: شروع سال تحصیلی از ۱۵ شهریور است ولی کیفیت شروع سال تحصیلی به صورت حضوری، غیرحضوری یا ترکیبی قابل تغییر است و این بستگی به وضع مناطق خواهد داشت. در حدود ۴۰ درصد مدارس، تعداد دانش آموزان به گونه ای است که با رعایت فاصله گذاری اجتماعی بتوانیم کلاس ها را دایر کنیم اما در مدارس که تراکم دانش آموزان بالاست، دانش آموزان را به دو دسته تقسیم می کنیم و بر اساس آن، گروهی از دانش آموزان در روز هایی که به صورت حضوری حاضر می شوند بخشی از درس را فرا می گیرند و در روز های دیگر که در کلاس حاضر نیستند بخش دیگری از همان درس را به صورت غیرحضوری دریافت می کنند. ستاد ملی کرونا اجازه فعالیت این نوع مدارس را که روز های پنجشنبه تعطیل بود، داده است تا از ۶ روز کاری برای آموزش استفاده کنیم و اگر شرایطی با وضع سفید باشد کلاس ها به صورت حضوری برگزار خواهد شد.»

سال تحصیلی جدید در موعد مقرر آغاز می شود

در تکمله سخنان حاجی میرزایی و در تشریح روند آموزشی سال آینده بارضوان حکیم زاده، معاون وزیر و رئیس ستاد ثبت نام وزارت آموزش و پرورش گفت وگویی انجام دادیم و او در ارتباط با چگونگی آغاز و انجام سال تحصیلی جدید با اشاره به تجربیات سال تحصیلی اخیر به «فرهنگستان» گفت: «برنامه آموزش و پرورش برای بازگشایی مدارس این است که چند موضوع مهم را مدنظر داشته باشد. یکی از مهم ترین موارد آن این که سال تحصیلی در موعد مقرر شروع شود. بدون توجه به اینکه شرایط شیوع ویروس کرونا چطور است، تاخیری در شروع آموزش نداشته باشیم. تنها چیزی که تأثیر گذار است بحث مدل بازگشایی و آموزشی است که تابع شرایط خواهد بود. به همین منظور با واکاوی تجربه ای که از آموزش در ایام کرونا داشتیم و بستریهایی که استفاده کردیم چالش ها را شناسایی کردیم. یکی از این چالش ها این بود که تصمیم سراسری برای تمام نقاط کشور گرفته شد. در این تصمیم گیری خیلی از مناطق روستایی و عشایری که سفید و کم جمعیت بودند و معلمی در همان روستا یا ۵-۶ دانش آموز زندگی می کرد مدرسه را تعطیل کردیم. بعضا این عزیزان به صورت حضوری آموزش ها را به دانش آموزان ارائه کردند و اینها مناطقی بود که بستر فناوری در آنجا وجود نداشت.»

در مناطق سفید حضوری، زرد نیمه حضوری قرمز غیر حضوری آموزش می دهیم

حکیم زاده با اشاره به برنامه ریزی وزارت آموزش و پرورش برای سال تحصیلی پیش رو ادامه داد: «برای امسال با در نظر گرفتن شرایط، تقسیم بندی انجام دادیم که کشور را به مناطق قرمز، زرد و سفید تقسیم کردیم. مناطق سفید ما عمدتاً روستایی و عشایری و معمولاً با مدارس کم جمعیت است که با حفظ پروتکل های بهداشتی آموزش حضوری در آنها امکان پذیر است و اگر جریان آموزش حضوری را تعطیل کنیم ممکن است دانش آموز از هیچ بستر دیگری نتواند دسترسی به آموزش پیدا کند. در همین مناطق ما ۲۰۲ مدرسه یک نفره داریم که بهتر است روند آموزش حضوری ادامه پیدا کند. در شهر های بزرگ با توجه به دسترسی های خوبی که فناوری قرار داده است در خصوص تنوع بخشی به منابع، انعطاف یادگیری در زمان و مکان حتماً در کنار آموزش حضوری از این فضای فناوری هم استفاده می کنیم. در شرایط زرد به شکل ترکیبی خواهد بود و قسمتی از آموزش به صورت حضوری و قسمتی در بستر فضای مجازی و تلویزیون آموزش ارائه می شود. در شرایط قرمز عمدتاً آموزش ها غیر حضوری خواهد بود و آموزش های تلویزیونی ادامه دارد. آن چیزی که برای ما به عنوان اصل است، حفظ سلامت دانش آموزان به عنوان اولویت اول و مهم ترین اولویت است و در این زمینه هم ما تابع دستورات ستاد ملی کرونا هستیم. همه شیوه هایی که به کار می آوریم با رعایت اصل بنیادین است که به هیچ وجه نباید سلامت بچه ها به خطر بیفتد. در نتیجه این اطمینان را به خانواده ها می دهیم که دغدغه های آنها لحاظ می شود اما در خواست ما این است که خانواده ها در موعد مقرر ثبت نام و به نظام آموزشی اعتماد کنند و اجازه دهند ما به کارگیری بسترهای متفاوتی که وجود دارد، در خدمت فرزندان آنها باشیم.»

تقویت زیرساخت ها

جزء مأموریت های اصلی آموزش و پرورش نیست

معاون وزیر آموزش و پرورش در واکنش به این مساله که به اذعان خیلی ها پلتفرم شاد نتوانست انتظارات را برآورده کند، آیا تلاشی در جهت توسعه و بهبود کیفیت این پلتفرم و البته تلاشی برای در دسترس قرار دادن آن برای همه دانش آموزان شده است، گفت: «اتفاق بررسی های نظام مندی را در سراسر استان ها انجام داده ایم. کار پژوهشی در استان ها و در سطح ستاد صورت گرفته است. همچنین با روش های کیفی و کمی کار پژوهشی انجام داده ایم تا چالش های شاد را شناسایی کنیم. از آن زمان جلسات منظمی در خصوص محور قرار دادن چالش ها برگزار می کنیم که بتوانیم این چالش ها را برطرف کنیم. عمده چالش ها در ارتباط با شاد بحث زیرساخت ها است که دسترسی به فناوری در همه نقاط کشور وجود ندارد و این که تعدادی از دانش آموزان دسترسی به گوشی های هوشمند ندارند. موضوع دیگر ویژگی های فناوری همانند سرعت است. برای این سه مورد هم آن زمان و هم در طول تابستان به صورت منظم اقداماتی صورت گرفته. یک تیم تخصصی درباره ارتقای قابلیت های فناوریانه این شبکه کار می کنند تا به سمت کیفیت بهتر برویم و از جهت محتوایی تعاملی شود و این موارد را در دستور کار دارند. از جهت زیرساخت ها وزارتخانه مذاکراتی را با سازمان ها و نهاد های متولی انجام داده و اقداماتی در حال انجام است، از جمله تهیه گوشی تلفن همراه. وظیفه آموزش و پرورش طبیعتاً ارائه آموزش است و بحث تقویت زیرساخت ها جزء مأموریت های اصلی این وزارتخانه نیست. کاری که وزارتخانه می تواند انجام دهد این است که این مساله را پیگیری کند که وزیر محترم این موضوع را با جدید در هیات دولت پیگیری کردند و در ستاد ملی کرونا هم تصمیماتی که بر مبنای رایگان شدن اینترنت مورد استفاده اتخاذ شده، این اتفاق به خاطر پیگیری هایی بود که وزارتخانه انجام داد اما در بحث فراهم کردن امکانات در زمانی که مدارس تعطیل شدند و به واسطه کرونا دانش آموزان حضور نداشتند، یکی از مواردی که در دستور العمل بازگشایی مدنظر داشتیم و همان زمان در دستور العمل شبکه شاد داشتیم، مسئولیتی بود که مدیر هر مدرسه داشت تا هر دانش آموزی که امکان دسترسی به شبکه شاد به هر دلیل ندارد، حتماً آموزش جایگزین را داشته باشد. کماکان در مناطق محروم یک دستور العمل خاص تهیه کردیم و تداوم آموزش در مناطق محروم و عشایری از جمله تدوین درس نامه ها و توزیع آنها در خصوص راهنمایان آموزشی، مراجعه حضوری و رفع اشکال، استفاده از ظرفیت صداوسیما استانی، استفاده از برنامه های رادیویی در دستور کار بود. برای ما مهم بود همه بچه ها تحت پوشش قرار بگیرند. قطعاً در سال جاری با این تقسیم بندی منطقه ای و با اقداماتی انجام می شود، امیدواریم اشکالات فناوری رفع شده و این بستر بسیار مناسب تر و متعالی تر برای ارائه آموزش شود.»

حدود ۵ تا ۳ درصد دانش آموزان از شاد استفاده کردند

رئیس ستاد ثبت نام وزارت آموزش و پرورش در پاسخ

به اینکه آیا اعداد و ارقامی از ضریب نفوذ و استفاده مخاطبان از پلتفرم شاد وجود دارد یا نه، افزود: «بله، ۹۹ درصد مدیران و مدارس ما به شبکه شاد پیوستند و در خصوص معلمان این رقم حدود ۹۰ درصد بود. در مورد دانش آموزان بحث دسترسی را کمتر داشتیم که در مناطق مختلف متفاوت بود. از ۱۰ و ۱۵ درصد تا مناطقی که ۳۰ درصد دانش آموزان را در بر می گرفت، داشتیم. اینها جز به برنامه هایی هستند که مانند چند سازمان صحبت کردیم تا تبلیغ برای این دانش آموزان تهیه شود و در پوشش این سامانه قرار بگیرند تا صرفاً کاربرد آموزشی داشته باشد و بتواند به عنوان منبع یادگیری همراه دانش آموزان باشد. این آمارها هم بر اساس نرم افزار مدیریت که در اختیار ما بود و روزانه وجود داشته و منطبق بر منطقه رصد کنیم و پژوهش هایی که وزارتخانه از استان ها درخواست کرد به صورت مستقل انجام دهند، به دست آمده است.»

سیستم آموزشی مدارس غیردولتی و خاص هم به شاد متصل می شود

یکی از مسائلی که همواره پیش روی مدارس دولتی با عدم الزام استفاده آنها از پلتفرم شاد برای آموزش دانش آموزان بوده است، حتی به یاد داریم و می دانیم که خیلی از مدارس غیردولتی و خصوصاً مدارس خاص و پولی برای خودشان سیستم آموزشی راه اندازی کرده اند و خیلی مقید به استفاده از شاد نیستند. با این تفاسیر وزارت آموزش و پرورش محدودیت و نظارتی بر این مدارس اعمال خواهد کرد یا نه؟ سوال بعدی ما بود که حکیم زاده در ارتباط با آن گفت: «همان طور که قبلاً اعلام شد، شاد تنها بستر رسمی و قابل قبول برای انجام فعالیت های تربیتی و آموزشی آموزش و پرورش است. دلایل داشتن محیط ایمن و محیطی که صد درصد کاربرد آموزشی داشته باشد، از جمله مواردی بود که این پلتفرم را راه اندازی کردیم و گزینه می شد از بسترهای دیگر استفاده کرد اما این موضوع واقعا ابعد تربیتی دارد و به خاطر همین وزارت آموزش و پرورش آن را تنها بستر رسمی و قابل قبول می داند، البته استفاده از نرم افزارها و پیام رسانی های خارجی با قوانین و مقررات همخوانی ندارند یعنی آموزش و پرورش، ما به عنوان مدرسه در ذیل سیستم رسمی فعالیت می کنیم. طبیعتاً باید قوانین کشور را در این زمینه رعایت کنیم و اینها قوانینی است که متولیان فضای مجازی وضع می کنند. حتماً استفاده از پیام رسانی های داخلی و پلتفرم های داخلی به دلیل اینکه اطلاعات دانش آموزان و معلمان اطلاعات ارزشمنی است، نباید نادیده گرفته شود. ولیکن در خصوص اینکه ممکن است برخی مدارس سیستم های مخصوص به خود داشته باشند، الان کارگروهی را قرار دادیم و بررسی می کنیم که ببینیم به چه شکل می شود بسترهایی که در برخی مدارس غیردولتی وجود دارد، (مدارس دولتی ما وضعیت مشخصی دارند و همه باید از شبکه شاد استفاده کنند) آنها را تحت نظارت شبکه اضافه کرده اند تا کلاس ها را خلوت کنند. در صورتی که بحث بازگشایی مطرح باشد، این امر اهمیت دارد. شروع سال تحصیلی ممکن است بدون تغییر انجام گیرد. مسئولان شروع سال تحصیلی را مطرح کرده اند ولی اذعان نداشتند اند بازگشایی مدارس انجام می شود. متولی تصریح کرده است که منظور شروع سال تحصیلی است و به عبارت دیگر شروع سال تحصیلی الزاماً با بازگشایی مدارس به صورت حضوری همراه نیست. مساله دسترسی همه دانش آموزان به امکانات و ابزار برای بهره بردن از آموزش مجازی هم مساله دیگری است که قرار است بررسی شود تا زیرساخت های مخابراتی اصلاح شود و در برخی مناطق وضعیت آنتن دهی سامان یابد. همچنین برای مناطقی که کم برخوردارند یا برخوردار نیستند امکاناتی فراهم شود که از این شرایط استفاده کنند. مقرر شد پهنای باند افزایش یابد. زیرساخت ها هم مشکلاتی دارد و باید اصلاح شود. برخی مشکل آنتن دهی دارند که باید حل شود.»

در ساختار نابرابر هر تصمیمی به ضرر طبقه پایین جامعه است

تا اینجا آخرین سناریوی اتخاذ شده از سوی مسئولان برای آغاز و انجام سال تحصیلی جدید مشخص شده است. با وجود این انتقاداتی هم به این راهکار و هم به اصل و اساس سیاست گذاری ها در نظام آموزشی ما وارد است. سیدمجید حسینی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران و فعال و کارشناس حوزه آموزش در گفت و گو با «فرهنگستان» در این رابطه خاطرنشان کرد: «مساله اصلی این است که نظم آموزش و پرورش ما امروز یک نظم نابرابر است. کسانی که در روستاها و مناطق حاشیه ای و جنوب تهران و سیستان و بلوچستان، خوزستان و... زندگی می کنند، از هر خدمت آموزش و پرورش محروم هستند. فرق نمی کند این خدمت حضوری یا غیر حضوری و نیمه حضوری باشد. اگر حضوری باشد کلاس ندانند، اگر نیمه حضوری باشد مدرسه ندانند و اگر غیرحضوری باشد اینترنت ندارند. آپشن هایی که آموزش و پرورش طرح می کند، چون بر بستر همان نابرابری است که به رسمیت می شناسد، آموزش و پرورش آن نابرابری را رسمی کرده و پشت مدارس غیرانتفاعی ایستاده است و دائماً از غیرانتفاعی و خصوصی شدن آموزش دفاع می کند، پس هر اتفاقی که در راستای کرونا هم تعریف شود بر بستر همان نابرابری دوباره موجب افزایش نابرابری می شود. مساله اصلی این است که آموزش و پرورش مطابق سند تحول خود باید جهت گیری های خود را نسبت به حمایت از عدالت محور کردن نظام آموزشی تغییر بدهد. آن زمان هر تصمیمی براساس پروتکل های سلامت بگیرد به نفع همه خواهد بود، ولی الان هر تصمیمی بگیرد چون آن منطق می که نظام آموزشی را پیش می برد خصوصی سازی و ساختار نابرابر است، به ضرر پایینی ها و به سود بالایی ها است. الان فرض کنید نیمه حضوری باشد مدارس غیرانتفاعی آماده هستند به هر شکلی آن را اجرا کنند، ولی وقتی دو هزار و ۵۰۰ کلاس در استان بلوچستان کم است، اگر حضوری یا نیمه حضوری یا غیرحضوری کنید چه فرقی می کند؟ او آموزش نمی بیند، چه حضوری و چه نیمه حضوری. آنچه الان باید از آموزش و پرورش مطالبه کنیم این است که زیرساخت های تولید برابر آموزش را برای همه اقتدار فراهم کند. تعویق کنکور به نفع عده ای و به ضرر عده ای دیگر است؛ به نفع طبقات پایینی است که در این مدت فشار کرونا و وضعیت اقتصادی آنها را از هرگونه درس خواندن انداخته و به نفع موسسات کنکور و مدارس غیرانتفاعی است. موسسات کنکور بچه های خود را بسیج کرده اند که با مجلس تماس بگیرند و بخواهند کنکور را به تعویق نیندازند، یعنی هرکسی پول می گیرد با یک منطقی این اتفاق به نفع او است. آنچه باید از آموزش و پرورش مطالبه کنیم این نیست که پروتکل های سلامت را چگونه اجرا کند، ستاد ملی کرونا می گوید کدام پروتکل های سلامت بهترند. این مرحله کارشناسی است، اما آنچه ما از آموزش و پرورش می خواهیم این است که جهت گیری ضد عدالت خود را تغییر دهد. تا لحظه ای که آموزش و پرورش جهت گیری های ضد عدالت دارد، هر پروتکل سلامتی به نفع سلامت طبقات بالا باشد و به ضرر مستضعفان است. آموزش و پرورش امروز باید کلاس فراهم کند، باید اینترنت فراهم کند، باید زیرساخت های آموزشی برای مناطق محروم و بی صدهای اطراف فراهم کند، آموزش و پرورش باید جلوی مدارس غیرانتفاعی را بگیرد که به صورت وحشتناکی مدارس دولتی را از بین می برند.»

مدارس غیرانتفاعی را بگیرد که به صورت وحشتناکی مدارس دولتی را از بین می برند.»

آمادگی برای تامین زیرساخت های شبکه شاد نمی بینیم

بد نیست نظرات نمایندگان مجلس را هم در ارتباط با چشم انداز

آغاز سال تحصیلی جدید و چالش هایی که پیش روی مسئولان نظام آموزشی و اجرایی کشور است، بدانیم. در این رابطه ابتدا بهروز محبی، نماینده مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون برنامه و بودجه به «فرهنگستان» گفت: «متأسفانه مدلی که آموزش و پرورش در سال تحصیلی اخیر اجرایی کرد، مطلوب نبود و پلتفرم شاد نتوانست آن طور که باید انتظارات را برآورده کند. ما روستاهای دوردستی داریم که در بحث اینترنت مشکل دارند و نمی توانند از آموزش غیرحضوری بهره ببرند. آقایان اعلام کرده اند از ۱۵ شهریور قرار است سال تحصیلی شروع شود. این تحت تأثیر سناتور کرونا تصمیم گیری می شود. ستاد کرونا در سطح ستاد عالی تصمیم گیری می کند که چه خواهد شد، ولی مبلغ سنگینی از صندوق توسعه برای بحث کرونا و مسائل مربوط به آن در نظر گرفته شده است. امیدواریم اگر قرار باشد شبکه شاد با مدل تحصیل و تدریس مجازی ادامه یابد، حتماً زیرساخت ها آماده باشد که من این آمادگی را نمی بینم. منتظریم ببینیم چه تصمیمی می گیرند. اگر قرار بر آموزش حضوری باشد تعطیلی پنج شنبه ها را برداشته اند و گویا قرار شده دانش آموزان یک درمیان به صورت زوج و فرد درمدرسه حضور داشته باشند و فاصله ها رعایت شود. پایین اوصاف حتی اگر فاصله ها هم رعایت شود درمدرسه شرایطی وجود دارد که به راحتی نمی توانیم کنترل کنیم و احتمال شیوع بیماری وجود دارد. بنابراین باید صبر کنیم و ببینیم چه اتفاقی خواهد افتاد، باید ببینیم اتخاذ سیاست هایی که در این هفته ها برای کاهش رشد شیوع کرونا اتخاذ شده، تأثیر گذار است یا خیر. اگر نظام نتواند موفق شود ستاد کرونا نهایتاً تصمیم می گیرد که چه اتفاقی رخ دهد.»

باید برای مناطق کم برخوردار

امکانات و ابزار دسترسی به شاد فراهم شود

در ادامه با احمد حسین فلاخی، عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی گفت وگویی انجام دادیم و این نماینده مجلس در رابطه با آغاز سال تحصیلی جدید به «فرهنگستان» گفت: «طی صحبت هایی که با وزارت آموزش و پرورش شده است طی دو، سه نشست این سه شیوه غیر حضوری، نیمه حضوری و حضوری را مدنظر دارند. حضوری جاهایی است که دانش آموز کم دارند؛ در برخی مکان ها نیاز است قسمتی از درس به صورت حضوری انجام شود، چون عملی است و این به صورت کلاس نیمه حضوری برگزار می شود. یک سری نیز به صورت غیرحضوری برگزار می شود و درس و تئوری است. این سه شیوه برای آموزش و پرورش مطرح است، ضمن اینکه روزهای پنج شنبه را اضافه کرده اند تا کلاس ها را خلوت کنند. در صورتی که بحث بازگشایی مطرح باشد، این امر اهمیت دارد. شروع سال تحصیلی ممکن است بدون تغییر انجام گیرد. مسئولان شروع سال تحصیلی را مطرح کرده اند ولی اذعان نداشتند اند بازگشایی مدارس انجام می شود. متولی تصریح کرده است که منظور شروع سال تحصیلی است و به عبارت دیگر شروع سال تحصیلی الزاماً با بازگشایی مدارس به صورت حضوری همراه نیست. مساله دسترسی همه دانش آموزان به امکانات و ابزار برای بهره بردن از آموزش مجازی هم مساله دیگری است که قرار است بررسی شود تا زیرساخت های مخابراتی اصلاح شود و

در برخی مناطق وضعیت آنتن دهی سامان یابد.

همچنین برای مناطقی که کم برخوردارند یا برخوردار نیستند امکاناتی فراهم شود که از این شرایط استفاده کنند. مقرر شد پهنای باند افزایش یابد. زیرساخت ها هم مشکلاتی دارد و باید اصلاح شود. برخی مشکل آنتن دهی دارند که باید حل شود.»

